ANGOL
IGÉK ÉS IGENEVEK

SOK TÁBLÁZATTAL
ÉS KÉTNYELVŰ PÉLDÁVAL

DR. BUDAI LÁSZLÓ

ANGOL IGÉK ÉS IGENEVEK

SOK TÁBLÁZATTAL

ÉS KÉTNYELVŰ PÉLDÁVAL

DR. BUDAI LÁSZLÓ

Anyanyelvi lektor

Christopher Ryan

Minden jog fenntartva.

Publio Kiadó, 2012

ELŐSZÓ

Mi a szerepe a táblázatoknak?

Nézzük csak ezeket a kétnyelvű példákat!

My friend is a very clever boy. *Nagyon okos fiú* ***a barátom****.*

The teachers like my friend. *A tanárok szeretik* ***a barátomat****.*

I have given my friend a good book. *Egy jó könyvet adtam* ***a barátomnak****.*

A ***my friend*** *mind a három jelentésében (****a barátom, a barátomat, a barátomnak****) más-más helyre kerül, de alakilag változatlan marad, míg magyar megfelelője három különböző formát ölt, de azonos helyen maradhat. A magyar nyelvben többnyire a toldalékokból, az angolban pedig* ***a szövegben elfoglalt helyükből*** *tudjuk meg a szóalakok konkrét jelentését.*

A táblázatok az angol nyelv lényegét tárják a tanuló szeme elé. Könnyen áttekinthetővé, megjegyezhetővé teszik a nyelvtant. A nyelvi szerkezetek lényeges egységeit különítik el egymástól, de ugyanakkor egyben is láttatják az egész szerkezetet; a példasorok egyben tartják a hasonló módon viselkedő nyelvi elemeket. Ha egészben sajátítjuk el a mondatokat, nem kell tudatosan építkeznünk, és a téglahordás közben el-elbotlanunk.

Mi a jelentősége a sok példamondatnak?

A legtöbb nyelvtankönyv egy-két példával illusztrálja a

szabályokat, majd felsorolja azokat a szavakat, amelyekkel hasonló példákat alkothat a tanuló. Az újabb példák megszerkesztése azonban általában nehezebbnek bizonyul, mint gondolnánk. Könyvünk nem sorol fel mondatokba, szerkezetekbe ágyazandó szavakat, ***listák helyett konkrét példákban mutat be mindent****.*

A közel másfél száz pontba szedett igegrammatika valamennyi példája kétnyelvű.

A nyelvtanulók többsége igényli a példák kétnyelvűségét. A magyar fordítások egyértelművé teszik a jelentést, nem hagyják kétségben a tanulót, és felmentik a felesleges szótározás alól. Ahol csak lehet, támaszkodunk az anyanyelvre. Meggyőződésünk, hogy anyanyelvi ismereteink nagymértékben segítik az idegen nyelvek tanítását és tanulását.

Mit tanulhat a kezdő tanuló a könyvből?

Az igével és az igenévvel kapcsolatos legegyszerűbb tudnivalók is megtalálhatók a könyvben, könnyen érthető és használható példák sorával.

A haladó tanuló mindent megtalál a könyvben, amit érdemes tudni az angol igéről és igenévről. Nélkülözhetetlen, de érthető elméleti alapokra építve, a példák sokasága közvetlen gyakorlati célokat szolgál.

Jó tanulást kívánunk kezdőknek, haladóknak és mindazoknak, akik a sor eleje és vége között lépdelnek valahol!

A Szerző

AZ IGE

1. AZ IGÉK SZERKEZETE

1. Általános tudnivalók az angol igeragozásról

1. Az angol igealakok – néhány kivételtől eltekintve – nem

*képesek az alany számára és személyére utalni, ezért a ragozást **a kötelező névmási alannyal** kezdjük: **I** (én), **you** (te/ön/maga), **he/she/it** (ő/az), **we** (mi), **you** (ti/önök/ maguk), **they** (ők).*

A névmások e szokásos sorrendjétől azonban eltérünk az alábbi okok miatt:

*a) Amint látjuk, az angolban nincs tegezés és magázás, ezért a **you** csak egyszer fordul majd elő a ragozásokban többes szám második személyként, hiszen eredetileg is többes szám volt.*

*b) Az egyes szám harmadik személyben megkülönböztetünk hímnemű (**he**), nőnemű (**she**) és semleges (**it**) névmásokat. Használatukat általában a természetes nem határozza meg: a **boy**-ra **he**-vel, a **girl**-re **she**-vel, a **book**-ra **it**-tel utalunk. Mivel az ige alakja leginkább csak az egyes szám harmadik személyben tér el a többi személytől, a **he/she/it** a sor végére kerül.*

*A névmási alanyok sorrendje tehát így alakul át táblázatainkban: **I** (én), **we** (mi), **you** (te/ön/maga, ti/önök/m aguk), **they** (ők), **he/she/it** (ő/az).*

2. Az angol igének csak alanyi ragozása van, nem képes a tárgyra utalni. A magyar ige tárgyas ragozását az angol igéhez tett tárggyal adhatjuk vissza:

*Olvasok. **I am reading.** Olvasom. **I am reading it.***

*Az egyszerűség kedvéért az angol ragozott igék magyar jelentéseként mindenkor az ige **határozatlan/alanyi** ragozását adjuk meg, bár ugyanaz az angol igealak vagy*

igecsoport a magyar határozott/tárgyas ragozásnak is megfelel, ha tárgyat teszünk hozzá.

*3. Az igeidők nevéhez hozzátehetjük a **Tense** (= igeidő/idő) szót: Simple Present Tense (egyszerű jelen idő), Simple Past Tense (egyszerű múlt idő) stb. Az egyszerűség kedvéért azonban a Tense szót el fogjuk hagyni.*

*Azt azonban érdemes megjegyezni, hogy a **tense** (igeidő) és a **time** (idő) két különböző fogalom. A **time**, a tényleges idő független minden nyelvtől, míg a **tense**, azaz a lehetséges igealakok bizonyos szempontú csoportjai nyelvenként számban is és jelentésükben is nagyon változatosak lehetnek.*

1.1. AZ EGYSZERŰ IGEALAKOK

2. Az egyszerű igealakok

*A magyar ragozott igék a jövő időt (adni fogok) és a feltételes mód múlt idejét (adtam volna) kivéve egy szóból állnak. Az angol ragozott igéket többnyire **igecsoportoknak** lehet nevezni, mert általában egynél több szóból állnak. Csak a következő igealakok állnak **egy szóból**:*

*1. A **felszólító mód második személye**:*

***Read!** Olvass(atok)!*

*(A felszólító mód második személye azonos az ige **to** nélküli főnévi igenevével, azaz az 1. szótári alakjával.)*

A nyomatékosító alak és a tiltás már nem egy szóból áll:

Do read! *Olvass már!*

Don't read! *Ne olvass!*

2. A ***Simple Present*** *(Egyszerű jelen)* ***állító alakjai:***

I learn two foreign languages. *Két idegen nyelvet tanulok.*

Her husband works abroad. *A férje külföldön dolgozik.*

*A tagadó, a kérdő és a nyomatékosító alakok már több szóból álló összetett igék (**3.**).*

3. A ***Simple Past*** *(Egyszerű múlt)* ***állító alakja:***

The horse kicked the dog. *A ló megrúgta a kutyát.*

He came home late. *Későn jött haza.*

*A tagadó, a kérdő és a nyomatékosító alakok már több szóból álló összetett igék (**4.**).*

*4. Az egyszerű jövőt (**Simple Future**) is az 'egyszerű' igeidők között szokás szerepeltetni, holott az állító alakja sem egy szóból áll.*

*5. Ragozási táblázatainkban példaként a **to give, gave, given** (ad) igét mutatjuk be, mert szótári alakjai jól elkülönülnek, és minden igeidőben szerepelhet.*

3. A Simple Present (egyszerű jelen) ragozott alakjai

*Az egyszerű jelen állító alakjai – az egyes szám 3. személy kivételével – az ige 1. szótári alakjával azonosak. Amikor kérdésben vagy tagadásban a **do** segédige veszi fel a 3.*

*személy ragját (**does**), a főige elveszíti végződését.*

Simple Present (Egyszerű jelen)

Állítás

I		*adok*
we		*adunk*
you	***give***	*adsz/adtok*
they		*adnak*
he/she/it	***gives***	*ad*

Tagadás (Teljes és összevont alakok)

I		
we	***do not***	
you	***don't***	***give***
they		
	does	
he/she/it	***not***	
	doesn't	***give***

Kérdés

	I	
	we	
do	*you*	
	they	
		give?
does	*he/she/it*	

Tagadó-kérdés (Teljes alakok)

	I	
	we	
do	*you*	***not***
	they	***give?***
does	*he/she/it*	***not***
		give?

Összevont alakok

	I	
	we	
don't	*you*	***give?***
	they	
doesn't	*he/she/it*	***give?***

Nyomatékosító alakok

		igenis
		adok
I		*igenis*
we		*adunk*
you	***do***	*igenis*
they	***give***	*adsz/adtok*
		igenis
		adnak
he/she/it	***does give***	*igenis ad*

Az igenis adok stb. körülbelül megfelel az angol hangsúlyos alaknak, amelyet természetesen hangsúllyal is ki lehet fejezni.

Az egyes szám 3. személyének a helyesírása

-s	*A legtöbb ige után:* ***comes, draws, brings, hurts, reads***
-es	*1. A* ***-ss****,* ***-sh****,* ***-ch****,* ***-x*** *betűk után:* ***kisses, washes, watches, fixes*** *2. Az* ***-o*** *betű után:* ***does****,* ***goes*** *3. A mássalhangzó után álló* ***y****-ból keletkező* ***-i-*** *után:* ***flies, studies*** *De:* ***says, stays, employs***

Az egyes szám 3. személyének a kiejtése

/z/	*A magánhangzók és a zöngés mássalhangzók után (a **/z/**, **/Z/**, **/dZ/** kivételével):* ***does, goes, sees, studies; brings, comes, finds, loves***
/s/	*A zöngétlen mássalhangzók után (a **/s/**, **/S/**, **/tS/** kivételével):* ***cooks, cuts, drops, invites, kicks, makes, picks, puts, stops, takes, writes***
/Iz/	*A fenti kivételek* ***(/z/, /s/, /Z/, /S/, /dZ/, /tS/)*** *után:* ***chooses, freezes, crosses, misses, polishes, wishes, grudges, catches, watches***

4. A Simple Past (egyszerű múlt) ragozott alakjai

*Az egyszerű múlt állító alakjai az ige 2. szótári alakjával azonosak. Amikor kérdésben vagy tagadásban a **did** segédige utal a múltra, a főige 1. szótári alakban marad.*

*A **give** rendhagyó ige, és a 2. szótári alakja a **gave**. A szabályos igéknek mind a 2., mind a 3. szótári alakja **-ed**-re végződik.*

Simple Past (Egyszerű múlt)

Állítás			*Tagadás (Teljes és összevont alakok)*		
I		*adtam*	*I*		
we		*adtunk*	*we*		
you		*adtál/adtatok*	*you*		
they	***gave***	*adtak*	*they*	***did not didn't***	***give***
he/she/it		*adott*	*he/she/it*		

Kérdés

	I	
	we	
	you	
did	*they*	***give?***
	he/she/it	

Tagadó-kérdés (Teljes alakok)

	I	
	we	
	you	
did	*they*	***not give?***
	he/she/it	

Összevont alakok

	I	
	we	
	you	
didn't	*they*	***give?***
	he/she/it	

Nyomatékosító alakok

		igenis adtam
I		*igenis*
we		*adtunk*
you		*igenis*
they	***did***	*adtál/adtatok*
he/she/it	***give***	*igenis adtak*
		igenis adott

Az igenis adtam stb. körülbelül megfelel az angol hangsúlyos alaknak, amelyet természetesen hangsúllyal is ki lehet fejezni.

A szabályos igék 2. és 3. szótári alakjának a helyesírása

*1. A szóvégi néma **-e** kiesik az **-ed** előtt:* ***arrived, baked, closed, danced, invited, liked, lived, loved, noted, saved, seized, typed***

*2. A rövid hangsúlyos magánhangzó után megkettőzzük az egyjegyű mássalhangzót az **-ed** előtt:* ***begged, dropped, fitted, stopped***

*A szóvégi **-l**-t is megkettőzzük az **-ed** előtt a brit angolban:*

-ed ***travelled**, **quarelled***

*3. A mássalhangzó utáni **y**-ból **-i** lesz az **-ed** előtt:* ***accompanied, applied, carried, copied, dried, fried, replied, tried, studied***

De: ***destroyed, displayed, enjoyed, obeyed, played***

A szabályos igék 2. és 3. szótári alakjának a kiejtése

/d/ *A magánhangzók és a zöngés mássalhangzók után (a **/d/** kivételével):* ***enjoyed, entered, tried; arrived, boiled, cleaned, filled, loved***

/t/ *A zöngétlen mássalhangzók után (a **/t/** kivételével):* ***cooked, crossed, dropped, helped, liked, kissed, parked, picked, pushed, washed***

A fenti kivételek ***(/d/, /t/****) után:* ***ended;***
/I accepted, counted, invited,
d/ lifted, noted, painted, rented, repeat
ed, shouted, started, wanted

5. A Simple Future (egyszerű jövő) ragozott alakjai

Az egyszerű jövő a ***will*** *segédigéből és a főige 1. szótári alakjából áll.*

Simple Future (Egyszerű jövő)

Állítás (Teljes és összevont alakok)			*Tagadás (Teljes és összevont alakok)*		
I		*adni fogok*	*I*		
we		*adni fogunk*	*we*		
you	***will***	*adni fogsz/fogtok*	*you*	***will not***	***give***
they	***give***	*adni fognak*	*they*	***won't***	
he/she/it		*adni fog*	*he/she/it*		

Kérdés			*Tagadó-kérdés (Teljes alakok)*		
	I			*I*	
	we			*we*	
	you			*you*	***not***
will	*they*	***give?***	***will***	*they*	***give?***
	he/she/it			*he/she/it*	

Összevont alakok

	I *we* *you*	
won't	*they* *he/she/it*	***give?***

Nyomatékosító alakjának írott képe megegyezik a teljes állító alakkal.

6. A létige egyszerű igeidői

Helyszűke miatt csak a Simple Present előtt szerepelnek névmási alanyok. Természetesen hozzáértendők a másik két igeidőhöz is.

	BE *(van)*					
J	*Simple Present (Egyszerű jelen)*		*Simple Past (Egyszerű múlt)*		*Simple Future (Egyszerű jövő)*	
I	***am***	*vagyok*	***was***	*voltam*		*leszek*
we		*vagyunk*		*voltunk*		*leszünk*
you	***are***	*vagy(tok)*	***were***	*voltál/voltatok*	***will be***	*leszel/lesztek*
they		*vannak*		*voltak*		*lesznek*
he/she/it	***is***	*van*	***was***	*volt*		*lesz*

Összevont alakok: ***am Ü 'm, are Ü 're, is Ü 's, will be Ü 'll be***

	Tagadás	*Kérdés*	*Tagadó-kérdés*
Teljes alakok	*J* ***am/are/is not***	***am/are/is*** *J?*	***am/are/is*** *J* ***not?***
Összevont alakok	*I'****m not*** *J* ***aren't/isn't***		***aren't*** *I?* ***aren't/isn't*** *J?*

Példák a létige használatára:

Simple Present (Egyszerű jelen)
Who are you? *(Ki vagy?)* ***I'm Tom Baker.*** *(Tom Baker vagyok.)*
What are you? *(Mi vagy?)* ***I'm a student.*** *(Tanuló vagyok.)*
What's your father? *(Mi az édesapád?)* ***He's an engineer.*** *(Mérnök.)*
What's your mother? *(Mi az édesanyád?)* ***She's a teacher.*** *(Tanárnő.)*
How old is your brother? *(Hány éves a fivéred?*
He's fifteen years old. *(Tizenöt éves.)*
Where are your parents now? *(Hol vannak most a szüleid?)*
They're at home now. *(Most otthon vannak.)*
Is this your house? *(Ez a házatok?)* ***No, it isn't.*** *(Nem.)*
Is that new house yours? *(Az az új ház a tietek?)* ***Yes, it is.*** *(Igen.)*
Simple Past (Egyszerű múlt)

Where were you yesterday? *(Hol voltál tegnap?)*
Yesterday I was at home. *(Tegnap otthon voltam.)*
Weren't you at school? *(Nem voltál iskolában?)*
No, I wasn't. I wasn't at school because I was ill.
(Nem. Nem voltam iskolában, mert beteg voltam.)
Were your parents at home? *(A szüleid otthon voltak?)*
Yes, they were. *(Igen)* ***Everybody was at home.*** *(Mindenki otthon volt.)*
What was the weather like yesterday?
(Milyen volt az idő tegnap?)
It was very cold. *(Nagyon hideg volt.)*
Were you cold? *(Fáztál?)* ***No, I wasn't. I was in bed.*** *(Nem. Feküdtem.)*
Simple Future (Egyszerű jövő)

Will you be at home tomorrow? *(Holnap otthon leszel?)*
No, I won't. *(Nem.)* ***I'll be at school.*** *(Az iskolában leszek.)*
Will your parents be at home? *(A szüleid otthon lesznek?)*
Yes, they will. *(Igen.)* ***They'll be at home all day.*** *(Egész nap otthon lesznek.)*
Will they be on holiday next week? *(Szabadságon lesznek a jövő héten?)*
Yes, they will. *(Igen.)* ***We'll be at Lake Balaton.*** *(A Balatonnál leszünk.)*
Will the weather be fine? *(Szép lesz az idő?)*
Yes, it will. *(Igen.)*
It won't be too hot. *(Nem lesz túl meleg.)*
The water will be a little cold. *(A víz kissé hideg lesz.)*
You'll be cold in the water. *(Fázni fogsz a vízben.)*

7. A birtoklást kifejező have egyszerű igeidői

Helyszűke miatt csak a Simple Present előtt szerepelnek névmási alanyok, de hozzáértendők a másik két igeidőhöz is:

	HAVE *(neki van)*		
J	*Simple Present (Egyszerű jelen)*	*Simple Past (Egyszerű múlt)*	*Simple Future (Egyszerű jövő)*

ÁLLÍTÁS (Teljes és összevont alakok)

I		*nekem van*		*nekem volt*	*nekem lesz*
we		*neked van*		*nekünk volt*	*nekünk lesz*
you	***have***	*neked van*		*neked volt*	*neked lesz*
		nektek van	***had***	*nektek volt*	***will/'ll have*** *nektek lesz*
they		*nekik van*		*nekik volt*	*nekik lesz*
he/she/it	***has***	*neki van*		*neki volt*	*neki lesz*

TAGADÁS (Teljes és összevont alakok)

do/does not have ***don't/doesn't have***	***did not have*** ***didn't have***	***will not have*** ***'ll not have / won't have***

KÉRDÉS

do/does J have?	***did J have?***	***will J have?***

TAGADÓ KÉRDÉS (Teljes és összevont alakok)

do/does J not have? ***don't/doesn't J have?***	***did J not have?*** ***didn't J have?***	***will J not have?*** ***won't J have?***

8. A have/has got használata

*A **have got**, illetve a **has got** a fenti (**7.**) **have/has** beszélt nyelvi változata. **Csak jelen időben** (Simple Present) használható!*

*1. A **have/has got** alakjai:*

EGYES SZÁM 3. SZEMÉLY	*A TÖBBI SZEMÉLY*
ÁLLÍTÁS (Teljes és összevont alakok)	
has got /'s got	***have got / 've got***
TAGADÁS (Teljes és összevont alakok)	
has not got / hasn't got	***have not got / haven't got***
KÉRDÉS	
has J got?	***have J got?***
TAGADÓ-KÉRDÉS (Teljes és összevont alakok)	
has J not got? / hasn't J got?	***have J not got? / haven't J got?***

*2. A következő esetekben nincs különbség a **have/has** és a **have/has got** jelentésében, de a **have/has got** alakokat inkább a beszélt nyelv kedveli:*

BIRTOKLÁS

I have (got) a new car.	*Új kocsim van.*
He has (got) a BSc in chemistry.	*BSc-fokozata van kémiából.*
We don't have / haven't got a dog.	*Nincs kutyánk.*
He doesn't have / hasn't got a job.	*Nincs állása/munkája.*
Do you have / Have you got any money?	*Van pénzed?*
Do you have / Have you got time to do it?	*Van időd megcsinálni?*
CSALÁDI KAPCSOLATOK	
How many kids does he have? / has he got?	*Hány gyereke van?*
I have (got) two brothers.	*Két fivérem van.*
LEÍRÁS	
Her daughter has (got) blue eyes.	*A lányának kék szeme van.*
Her husband has (got) a beard.	*A férjének szakálla van.*
BETEGSÉG	
His wife has (got) a headache.	*A feleségének fáj a feje.*
The child has (got) a temperature.	*A gyereknek láza van / lázas.*
TEENDŐK	
We have (got) a lot of homework.	*Sok házi feladatunk van.*
I have (got) a bus to catch.	*El kell érnem egy buszt.*
EGYEBEK	

The party has (got) 10 000 members.	*A pártnak 10,000 tagja van.*
He has (got) some friends with him.	*Vele van néhány barátja.*
What do you have / have you got against me?	*Mi a kifogásod ellenem?*

3. Az alábbi esetekben ***csak*** *a* ***got*** *nélküli alakok használhatók. A* ***have/has*** *a szenvedő igeragozást kivéve bármilyen igeidőben szerepelhet:*

ÉTKEZÉS, DOHÁNYZÁS

I have breakfast at home.	*Otthon reggelizem.*
I have a cigarette after breakfast.	*Reggeli után elszívok egy cigarettát.*
Where did you have lunch?	*Hol ebédeltél?*
When will we have dinner?	*Mikor fogunk vacsorázni?*

ÉLMÉNY, ÁTÉLÉS

Did you have a good time?	*Jól éreztétek magatokat?*
We always have a good time there.	*Ott mindig jól érezzük magunkat.*
They had an accident last week.	*Balesetük volt a múlt héten.*
I am having difficulty in studying.	*Nehezemre esik a tanulás.*

CSELEKVÉSEK: ***HAVE A BATH/SHOWER/SWIM/WASH*** *stb.*

I'll have a bath and go to bed.	*Megfürdöm és lefekszem.*
When did you have a shower?	*Mikor zuhanyoztál?*
We have a swim in this lake.	*Ebben a tóban szoktunk fürödni.*
The child has had a wash.	*Megmosakodott a gyerek.*
EGYEBEK	
His wife is going to have a baby.	*Várandós a felesége.*
It had a strong influence on me.	*Nagy hatással volt rám.*
I had a letter from my parents.	*Levelet kaptam a szüleimtől.*
I'm having treatment for my knee.	*Kezelést kapok a térdemre,*
How many lessons do you have a day?	*Hány órád van naponta?*
We will have some friends to dinner.	*Néhány barátunk jön vacsorára.*

Megjegyzés:

A ***have*** *+ főnév kapcsolata gyakran egy-egy magyar igének felel meg:* ***have breakfast*** *(reggelizik),* ***have lunch*** *(ebédel),* ***have dinner/supper*** *(vacsorázik),* ***have a bath*** *(fürdik),* ***have a wash*** *(megmosakszik) stb.*

1.2. AZ ÖSSZETETT IGECSOPORTOK

9. Az összetett igecsoportok alkotó elemei

Ne ijedjen meg ettől a ponttól! Ha megértette és megtanulta, sokkal egyszerűbbnek és logikusnak fogja találni az angol igék és igenevek rendszerét.

*Az összetett igecsoportok **három blokkból** épülnek fel. Egy blokk a **HAVE** vagy a **BE segédigéből** és a **főige -EN** (= 3. szótári alak), illetve **-ING** végű alakjából áll. A blokkok vagy önmagukban, vagy párosan alkotnak egy-egy igecsoportot. Ha a blokkokat megnevezzük, könnyű lesz az igeidőket név szerint azonosítani; ha pedig jelentéseket is tulajdonítunk az egyes blokkoknak, könnyebb lesz megértenünk az angol igeidők alapjelentését.*

NÉV ÉS ALAPJELENTÉS	*BLOKKOK*
PERFECT *(Befejezett) ELŐBB/ELŐTT*	***1 HAVE -EN***
CONTINUOUS *(Folyamatos) ÉPPEN MOST/AKKOR*	***2 BE -ING***
PASSIVE *(Szenvedő) Az alanyon végzik a cselekvést.*	***3 BE -EN***

*Az időt [**Present** (Jelen) / **Past** (Múlt) / **Future** (Jövő)] mindig az **egyetlen**, illetve a páros blokkokban az **első** segédige (**HAVE/BE**) fejezi ki. A **HAVE** és a **BE** segédige átalakulása az idők szerint:*

	PERFECT	*CONTINUOUS*	*PASSIVE*
	1 HAVE -EN	***2 BE-ING***	***3 BE-EN***
PRESENT	***have/has -en***	***am/is/are-ing***	***am/is/are -en***
PAST	***had-en***	***was/were-ing***	***was/were -en***
FUTURE	***will have -en***	***will be-ing***	***will be -en***

*A **tagadást**, a **kérdést** és a **tagadó kérdést** teljes vagy összevont alakban ugyancsak a **BE** vagy a **HAVE** valamelyik alakja fejezi ki.*

*Az iménti táblázatból máris megkapunk **kilenc igecsoportot**, ha a három blokkot három-három igeidőben szerepeltetjük:*

PERFECT
(Befejezett)

1 HAVE -EN

ELŐBB/ELŐTT

*A **HAVE** három egyszerű igeidejét toldjuk meg a főige 3. szótári alakjával:*

Present Perfect (Befejezett jelen)
*J **have/has GIVEN**adtam (a jelen előtt)*
Past Perfect (Befejezett múlt)
*J **had GIVEN**adtam (a múlt előtt)*
Future Perfect (Befejezett jövő)
*J **will have GIVEN**(addigra) adni fogok / adok*

CONTINUOUS (Folyamatos)

2 BE-ING

ÉPPEN MOST/AKKOR

*A **BE** három egyszerű igeidejét toldjuk meg a főige **-ING** végű alakjával:*

Present Continuous (Folyamatos jelen)
*J **am/are/is GIVING**(éppen most) adok*
Past Continuous (Folyamatos múlt)
*J **was/were GIVING**(éppen akkor) adtam*
Future Continuous (Folyamatos jövő)
*J **will be GIVING**(éppen akkor) adni fogok*

*Az **-ing** végződéssel kapcsolatos helyesírási tudnivalók*

*1. A néma **-e** kiesik az **-ing** előtt: **baking, closing, dancing, writing***
*De:a) **seeing**, mert nincs benne néma **-e**;*
*b) **dyeing**, hogy meg lehessen különböztetni a **dying**tól;*
*c) **ageing**, hogy megőrizze a **/dZ/** hangot;*
*d) négy ige (**die, lie, tie, vie**) **-ie** végződéséből -**y** lesz az **-ing** előtt:*
***dying, lying, tying; vying**.*
*2. A rövid hangsúlyos magánhangzó után megkettőzzük az egyjegyű mássalhangzót az **-ing** előtt: **cutting, dig ging, dropping, getting, putting***
*Ugyanígy: **beginning, forgetting***
*3. A szóvégi **-l**-t is megkettőzzük az **-ing** előtt a brit angolban:*
travelling, quarelling
*4. Az **-y** változatlan marad az **-ing** előtt:*
carrying, trying, studying

PASSIVE
(Szenvedő)
3 BE -EN

J =
engem/nekem
stb.

*A **BE** három egyszerű igeidejét toldjuk meg a főige 3. szótári alakjával:*

Simple Present, Passive (Szenvedő jelen)
*J **am/are/is GIVEN**nekem adnak / (én) kapok)*
Simple Past, Passive (Szenvedő múlt)
*J **was/were GIVEN**nekem adtak / (én) kaptam*
Simple Future, Passive (Szenvedő jövő)
*J **will be GIVEN**nekem adni fognak / (én) kapni fogok*

*A blokkok kombinálhatók **számuk növekvő sorrendjében**:*

*B) **Páros** kombinációk:*

PERFECT CONTINUOUS (Folyamatos befejezett)
1 2
HAVE BE|EN-ING

ELŐBB/ELŐTTEGY IDEIG

*A **BE** Perfect igeidőihez tesszük a főige **-ING** végű alakját:*

Present Perfect Continuous (Folyamatos befejezett jelen)
*J **have/has been GIVING**(egy ideje) adtam és adok*
Past Perfect Continuous (Folyamatos befejezett múlt)
*J **had been GIVING**(egy ideig) adtam (a múlt előtt)*
Future Perfect Continuous (Folyamatos befejezett jövő)
*J **will have been GIVING**(addigra) adni fogok / adok (a jövő előtt)*

PERFECT, PASSIVE
(Szenvedő befejezett)
13
HAVE BE|EN-EN

ELŐBB/ELŐTT J = engem/nekem stb.

*A **BE** Perfect igeidőihez tesszük a főige 3. szótári alakját:*

Present Perfect, Passive (Szenvedő befejezett jelen)
*J **have/has been GIVEN**nekem adtak / (én) (meg)kaptam*
Past Perfect, Passive (Szenvedő befejezett múlt)
*J **had been GIVEN**nekem adtak / kaptam (a múlt előtt)*
Future Perfect, Passive (Szenvedő befejezett jövő)
*J **will have been GIVEN**(addigra) nekem adni fognak / meg fogom kapni*

CONTINUOUS, PASSIVE (Szenvedő folyamatos)
2 3
BE BE|ING-EN

ÉPPEN MOST/AKKOR J = engem/nekem stb.

*A **BE** két folyamatos igecsoportjához tesszük a főige 3. szótári alakját:*

Szenvedő folyamatos jelen (Present Continuous, Passive)

*J **am/are/is being GIVen**(éppen most) adnak nekem / kapok*

Szenvedő folyamatos múlt (Past Continuous, Passive)

*J **was/were being GIVen**(éppen akkor) adtak nekem / kaptam*

***

***Nem használatos**, de lehetséges kombinációs lehetőségek:*

*Future Continuous, Passive (Szenvedő folyamatos jövő): **will be being given***

*C) **Hármas** kombinációk:*

PERFECT CONTINUOUS, Passive

12 3

HAVE BE|EN BE|ING-EN

Present Perfect Continuous, Passive (Szenvedő folyamatos befejezett jelen):

have/has been being GIVen

Past Perfect Continuous, Passive (Szenvedő folyamatos befejezett múlt):

had been being GIVen

Future Perfect Continuous, Passive (Szenvedő folyamatos befejezett jövő):

will have been being GIVen

1.3. DINAMIKUS ÉS STATIKUS IGÉK

10. A dinamikus és a statikus igék

Az igéket jelentésük alapján két nagy csoportra, ***dinamikus*** *és* ***statikus*** *igékre oszthatjuk. A két csoport ismeretének fontos gyakorlati jelentősége van: a dinamikus igék bármilyen igeidőben előfordulhatnak, és lehet felszólító módjuk; míg* ***a statikus igék nem szerepelhetnek folyamatos igeidőkben, és nincs felszólító módjuk****.*

A két igeosztály elkülönítése, alosztályokra bontása ***nem problémamentes*** *feladat különösen azért, mert egy és ugyanazon ige különböző jelentéseinek révén mind a két osztályba és több alosztályba is tartozhat. Az igék osztályba vagy alosztályba sorolása ezért csak azonosított jelentésük alapján történhet.*

11. A dinamikus igék jelentése nem-folyamatos és folyamatos igealakokkal

A dinamikus igék legfőbb tulajdonsága, hogy ***akaratlagosak és/vagy időben***

behatárolhatók *[lehet kezdetük, végük, pillanatnyi (pontszerű) vagy huzamosabban tartó (nem pontszerű) időtartamuk].*

DINAMIKUS IGÉK
NEM-FOLYAMATOS FOLYAMATOS

NEM PONTSZERŰ CSELEKVÉS, TÖRTÉNÉS
eat, drive, play, read, run, smoke, study, work; rain, snow, shine, burn

Nem korlátozott időtartam

She reads English novels.
Angol regényeket szokott olvasni.
(Hol olvas, hol nem olvas.)
He worked abroad.
Külföldön dolgozott.
(Hol dolgozott, hol nem.

Állandóan:
She lives with her parents.
A szüleivel él/lakik.

Körlátozott időtartam, időhöz kötöttség

It was raining all (the) afternoon.
Egész délután esett az eső.
The boy is drawing a soldier now.
A fiú most egy katonát rajzol.
He has been working since noon.
Dél óta dolgozik.

Ideiglenesen, átmenetileg:
She is living at a hotel.
Most egy szállodában lakik.

NEM PONTSZERŰ ÁLLAPOTVÁLTOZTATÓ FOLYAMAT
deteriorate, change, grow, mature, ripen, slow down, turn *válik vmivé)*

Befejezett: az állapotváltozás egy pontja vagy a befejezése	*Befejezetlen: folyamatos állapotváltozás*
He's grown since last year. *Nőtt tavaly óta. (Még fog nőni.)* ***Their son has changed.*** *A fiuk megváltozott. (Más lett.)*	***Our climate is changing.*** *Változik az éghajlatunk.* ***The leaves are turning yellow.*** *Sárgulnak a levelek.*

PONTSZERŰ ESEMÉNY ÁTMENETI ELŐZMÉNNYEL

arrive, die, drown, fall, land, leave, take off

Befejezett: végpont	*Befejezetlen: a végponthoz vezető út*
He died. *Meghalt.* ***The plane has landed.*** *Leszállt a gép.*	***He's dying.*** *Haldoklik.* ***The plane is landing.*** ***1*** *Most száll le a repülő.*

*PONTSZERŰ MOZZANATOSSÁG**2***

drop, hit, jump, kick, knock, nod, prance, tap

Egyszeri esemény	*Az esemény ismétlődése*

The boy kicked his dog.	***The boys were kicking the ball.***
A fiú megrúgta a kutyáját.	*A fiúk a labdát rugdosták.*
She jumped into the water.	***They were jumping into the lake.***
Beleugrott a tóba.	*A tóba ugráltak.*

TESTI ÉRZÉKELÉS

ache, hurt, itch, shoot *(nyilallik/hasogat)*

Nincs lényeges különbség a két szemlélet között.

My back aches. / My back is aching. *Fáj a hátam.*

I'm aching all over. *Mindenem fáj.*

My feet hurt. *Fáj a lábam.*

I itch all over. *Mindenem viszket.*

The pain shot up my arm. *A fájdalom belehasított a karomba.*

1Hasonlítsuk össze az előző két pont és e pont folyamatos alakjainak egyes fázisait a fejlemények szempontjából:

A ***He is drawing*** *(Rajzol) minden pillanatában igaz, hogy* ***He has drawn something*** *(Már olvasott valamit).*

A ***The plane is landing*** *(Most száll le a repülő) csak akkor kerülhet Present Perfectbe [****The plane has landed.*** *(A repülő leszállt.)], amikor az esemény már véget ért.*

2Az angolból hiányoznak a mozzanatos-gyakorító igepárok: meghal-haldoklik, ugrik-ugrál, rúg-rugdos, üt-ver stb. Ezeknek az igepároknak csak egy-egy angol ige felel meg:

die, jump, kick, beat.

A cselekvés, a történés ismétlődését az angol a folyamatos igecsoportokkal juttatja kifejezésre.

A cselevés ismétlődését egyéb módon is [pl. ***three/four…times*** *(háromszor/ négyszer)] kifejezhetjük:*

I knocked three times and waited. *Háromszor kopogtam, és vártam.*

12. A statikus igék és jelentésük a folyamatos igealakokkal

Gyakorlati szempontból nincs különösebb jelentősége az alábbi alosztályok ismeretének. Elég, ha tudjuk, hogy a statikus igék jelentése ***akaratunktól független és időben behatárolhatatlan****. Nem csoda, hogy a 2. blokkban (BE—ING) nem szerepelhetnek, hiszen annak éppen az időhöz kötöttség a legfőbb jellemzője.*

STATIKUS IGÉK	
JELENTÉSEK	*PÉLDÁK*
Létezés	***be, exist***
Aktív/passzív érzékelés (Lásd a ***13.*** *pontot.)*	***see, hear, feel, smell, taste, look, seem, sound,***

Gondolkodás	***agree, believe, doubt, forget, imagine, know, remember, suppose, think, trust, understand***
Érzelem	***detest, hate, (dis)like, love, prefer***
Akarat	***desire, want, refuse***
Birtoklás	***belong to, have, own, possess***
Mérték	***weigh, cost, measure, equal***
Viszonyítás	***contain, consist of, depend on, include, involve, resemble***
Egyéb	***deserve, find, matter, result, suffice***

A statikus igéknek csak speciális jelentésükben van folyamatos igeideje. A nem folyamatos – folyamatos szemlélet szembe állíthatja egymással a következő jelentéseket:

1. 'Állandóan' vagy 'átmenetileg':

a) Állandóan:

Are you silly? *Hülye vagy?* ***Are you a fool?*** *Bolond vagy?*

b) Átmenetileg:

Are you being silly? *Hülyéskedsz?* ***Are you being a fool?*** *Bolondozol?*

2. 'Ténylegesen' vagy 'látszólag':

a) Ténylegesen:

He's British. *(Valóban brit.)*

He's being British. *(Csak úgy tesz/viselkedik, mintha brit lenne.)*

3. Az ***always*** *mellett statikus igék is kifejezhetnek negatív érzelmet:*

His wife is always hearing noises! *A felesége mindig hangokat hall!*

You're always doubting my word. *Mindig kételkedsz a szava(i)mban.*

13. Az érzékelést kifejező igék

Hogy fajtáik és viselkedésük áttekinthetőbb legyen, együtt mutatjuk be mind statikus, mind dinamikus használatukat. Ezek az igék jól példázzák azt a tényt is, hogy ugyanaz az ige jelentéseitől függően lehet dinamikus is és statikus is, és több alosztályba is tartozhat:

STATIKUS		*DINAMIKUS*
1. Az érzékelés képessége *2. Aktív érzékelés* *LÁTÁS*	*3. Passzív érzékelés*	*4. Akaratlagos cselekvés*

see *lát*	***look*** *látszik, tűnik*	***look (at), watch*** *néz*
HALLÁS		
hear *hall*	***sound*** *hangzik, tűnik*	***listen (to)*** *hallgat*
SZAGLÁS		
smell *érez (szagot)*	***smell*** *szagú/illatú, ... szaga van*	***smell*** *szagol*
ÍZLELÉS		
taste *érez (ízt)*	***taste*** *-ízű, ... íze van*	***taste*** *ízlel, kóstol*
TAPINTÁS		
feel *érez (tapintással)*	***feel*** *olyan, mint, tűnik*	***feel*** *tapint, megnéz*[1]

[1]A megnéz magyar ige valamennyi érzékszervre vonatkoztatható: Megnézem, hogy szép-e az írásod. (Látás) Nézd meg, hogy szól-e még ez régi a rádió! (Hallás) Nézd meg, hogy van-e gázszag a konyhában! (Szaglás) Nézd meg, hogy elég sós-e a leves! (Ízlelés) Nézd meg, hogy meleg-e a homlokom! (Tapintás) Nézd meg, hogy elég meleg van-e a szobában! (Testi érzékelés)

Az egyes csoportok értelmezése:

*1. **Az érzékelés képessége:** megállapítja, hogy működik-e (**can/cannot**), és hogyan (**well/badly**) az adott érzékszerv.*

*2. **Aktív érzékelés:** az alany saját érzékszervével érzékel*

valamit.

3. ***Passzív érzékelés:*** *az alany nem érzékel; egy kívülálló személy állapít meg valamit az alanyról valamelyik érzékszervének akaratlan működése révén.*

4. ***Akaratlagos cselekvés:*** *érzékszerveink akaratlagos igénybevétele.*

Példamondatok a fenti táblázat azonos sorszámmal ellátott pontjaira:

LÁTÁS

1. ***I can't see very well.***	*Nem nagyon jól* ***látok****.*
2. ***I saw a dog in the garden.***	***Láttam*** *egy kutyát a kertben.*
3. ***What does she look like?***	*Milyen****nek tűnik/látszik****?*
She looks pale.	*Sápadt****nak látszik/tűnik****.*
He looks (like) a fool.	*Bolond****nak látszik/tűnik****.*
4. ***What are you looking at?***	*Mit* ***nézel****?*

HALLÁS

1. ***He can't/doesn't hear well.***	*Nem jól* ***hall****.*
2. ***I have heard it on the radio.***	*A rádióban* ***hallottam****.*
3. ***What did he sound like?***	*Milyen****nek tűnt****? (A hangja alapján)*
His voice sounded strange.	*Furcsá****nak tűnt*** *a hangja.*
He sounded like his father.	***Olyan volt a hangja, mint*** *az apjáé.*
4. ***What are you listening to?***	*Mit* ***hallgatsz****?*
SZAGLÁS	
1. ***Can fish smell?***	*A hal* ***érez szagot****?*
2. ***I smell gas.***	*Gáz****szagot érzek****.*
3. ***What does this milk smell like?***	*Milyen* ***szaga van*** *ennek a tejnek?*
This rose smells sweet.	*Jó****illatú*** *ez a rózsa.*
Your breath smells of garlic.	*Fokhagyma****szagú*** *a leheleted.*
It smells.	***Büdös van****.*
4. ***She is smelling the perfume.***	*A parfümöt* ***szagolja****.*
ÍZLELÉS	

1. ***I can't taste what I'm eating.***	***Nem érzem az ízét*** *annak, amit eszem.*
2. ***I can taste the garlic in it.***	***Érzem*** *benne a fokhagymát.*
3. ***What does that pear taste like?***	*Milyen* ***ízű*** *az a körte?*
It tastes sweet.	*Édes****(ízű)****.*
This drink tastes like water.	*Ez az ital víz****ízű****. / …* ***olyan, mint*** *a víz.*
The tea tasted of mint.	*A tea menta****ízű volt****.*
4. ***The chef is tasting the soup.***	*A konyhafőnök* ***megkóstolja*** *a levest.*

TAPINTÁS

1. ***I can't feel my legs.***	***Nem érzem*** *a lábam.*
2. ***She felt cold.***	*Fázott. ('Hideget* ***érzett****.')*
3. ***What does this fabric feel like?***	*Milyen (****tapintású****) ez az anyag?*
It feels soft.	*Finom****(tapintású)****.*
It feels like silk.	***Olyan (tapintású), mint*** *a selyem.*
4. ***The doctor is feeling his pulse.***	*Az orvos a pulzusát* ***tapintja/nézi****.*

Megjegyzés:

Gyakran előfordul, hogy valamelyik érzékszervünknek tulajdonítunk olyasmit is, amire csak a ***gondolkodás*** *segítségével jöhetünk rá:*

1. Nem csak a szememmel állapíthatom meg:

This book looks interesting. *Érdekesnek* ***tűnik*** *ez a könyv.*

Ilyenkor gyakori az ***appear*** *vagy a* ***seem*** *a* ***look*** *helyett:*

He appears a fool. *Bolondnak* ***tűnik****.*

This seems an important point. *Fontos****nak látszik /tűnik.***

2. Nem a fülemmel állapíthatom meg:

Your explanation sounds reasonable. *A magyarázatod ésszerűnek* ***tűnik****.*

3. Nem az orommal éreztem a veszélyt:

I smelt danger. Éreztem *a veszélyt.*

4. Itt nincs szerepe az ízlőgumóknak:

He has never tasted freedom. *Sohasem* ***érezte*** *a szabadság ízét.*

5. Egyetlen érzékszerv alapján sem jöhetek rá:

I feel that you are right. *Úgy* ***érzem****, hogy igazad van.*

1.4. AZ ANGOL IGERAGOZÁS

14. A kijelentő mód igeidőinek táblázatai

Meg kell jegyeznünk, hogy nem minden ige szerepelhet minden igeidőben!

BE: *Statikus ige (**10.**, **12.**), ezért ritkán van folyamatos alakja. Nincsenek szenvedő alakjai, mivel tárgyatlan ige.*

HAVE: *Birtoklást kifejező jelentésében statikus ige, ezért nincsenek folyamatos alakjai. Bár tárgyas ige, mégsem használható a szenvedő szekezetben.*

*A nem birtoklást kifejező **HAVE**-nek vannak folyamatos alakjai:*

They are having breakfast. *Reggeliznek.*

I am having a bit of trouble with my car. *Valami baj van a kocsimmal.*

KNOW: *Statikus ige, tehát nem használható a folyamatos igeidőkben. Tárgyas ige lévén, vannak szenvedő szerkezetű igeidői.*

GO: *Nincs szenvedő ragozása, mert tárgyatlan ige.*

GIVE: *Minden igeidőben használható, mert dinamikus (**10–11.**) tárgyas ige.*

ACTIVE VOICE (Cselekvő igenem)

COMMON ASPECT (Általános szemlélet)		*CONTINUOUS ASPECT (Folyamatos szemlélet)*	
Simple Present	*Present Perfect*	*Present Continuous*	*Present Perfect Continuous*
am/is/are	***been***	***——***	***——***
have/has	***had***	***——***	***——***
know(s)	***have***	***am***	***——***
go(es)	***known***	***is***	***——***
give(s)	***has***	***gone***	***are***	***going***	***have/has***	***going***
		given		***giving***	***been***	***giving***

Simple Past	*Past Perfect*	*Past Continuous*	*Past Perfect Continuous*
was/were	***been***	***——***	***——***
had	***had***	***——***	***——***
knew	***known***	***——***	***——***
went	***gone***	***going***	***going***
gave	***given***	***giving***	***giving***

Simple Future	*Future Perfect*	*Future Continuous*	*FuturePerfect Continuous*
be	***been***	***——***	***——***
have	***had***	***——***	***——***
know	***known***	***——***	***——***
will go	***will have gone***	***will be going***	***will have been going***
give	***given***	***giving***	***giving***

PASSIVE VOICE (Szenvedő igenem)

COMMON ASPECT (Általános szemlélet)		*CONTINUOUS ASPECT (Folyamatos szemlélet)*	
Simple Present	*Present Perfect*	*Present Continuous*	
——	***——***	***——***	
am ——	***——***	***——***	
is known	***have/has known***	***am/is/are ——***	
are ——	***been ——***	***being ——***	
given	***given***	***given***	
Simple Past	*Past Perfect*	*Past Continuous*	

was	***——***	***had been***	***——***	***was/were being***	***——***
	——		***——***		***——***
	known		***known***		***——***
were	***——***		***——***		***——***
	given		***given***		***given***

Simple Future	*FuturePerfect*	
	——	***——***
	——	***——***
	known	***known***
will be	***——***	***——***
	given	***given***